

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Clavdii Espencei Theologi Parisiensis De Evcharistia, Eivsque Adoratione, Libri Qvinque

Espeuce, Claude d'

Parisiis, 1573

Cap. VI. Eucharistiam in hominibusetiam mortuis adorant Angeli.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30397

plicaret. Quo factò statim & diabolus quem locum obfederat, saluatoris reliquit imperio, & puella quod ore gestabat sacramentum, cum laude. Redemptoris transglutisse exclamavit. Hinc lætitia, & in Dei gloriam voces, Diabolo post LXXXII. dies expulso, & puella de potestate inimici eruta. Oblatio rursus gratiarum actionis pro ea fit, sacrificiique percipiens certam partem, prisco reddita est vsui. Dumque hæc aguntur, diaconus spiritu actus diuino, statuat illam sublatam confregit in puluerem, sic omnem insidiantis astutiam superauit diuina maiestas. Miraculū posterius quidē sed nihilo mirabile minus. Cōtigit Bernardi & tempore, & merito. Virū pauperē hic vxoris adulteræ minis. furore, maleficiis cruciatum, vt consumptis carnibus nec posset mori, nec viuere sineretur, sed sæpe vocis vsu sensuque corrupto, interim rediret, non ad vitam. Sed ad mortem prolixiorē. In hunc, inquam, virum vir Dei indignatus hostis antiqui malitiam sibi tantum vsurpasse, adductum ad se in monasterium, deportatumque ante sanctum altare, superposito capiti eius vasculo Eucharistiam continente, in ipsius sacramenti, dæmone ab eius hominis lizione prohiberi iusto, miserum post tantos cruciatos, fides perfecta perfectæ reddidit sanitati.

Eucharistiam & in hominibus etiam mortuis adorant.

Angeli.

CAP. VI.

Nequē nihil ad hanc rem faciunt historiæ aliquot fide non indignæ, quarum testimoniò fama est angelos ad Christi fidelium cum hoc fidei signo decedentium funera non aduentasse modò, sed & adorasse, sic B. Gregorius, magno serio renarrat Romulā Dei ancillam, monialem sanctissimam, cum moribunda viaticū petisset, & accepisset, duorum chororum subitò ante ostium cellulæ consistentium & psallentium cælestibus exequiis honoratam, sanctam illam animam inter hæc carne solutā, & magna tum claritate luminis, tum odoris fragrantia, tum etiam psalmodia in cælum ductam, quasi viris tantum dicentibus, & respondentibus scæminis. Quod si qui Gregorio non credant, Chrysostomum audiāt annis eo penè ducentis superiorem. Alius, ait, quidā mihi nar-

*In vita ei.
lib. 1. ca. 11.
Adultera
malefica.*

*Dialogo 4.
cap. 15. Et
hom. 40. su-
per euange-
lia.*

*Lib. 6. de
sacerdotio.*

rauit, non ab alio edoctus, sed dignus habitus, qui id & vidisset, ipse & audiisset, quòd qui de vita hac emigraturi sunt, si mysteriorum huiusmodi cum pura ac munda cōscientiā fuerint participes, spiritū efflati, ab angelis illorum corpora satellitū more stipantū *Propter* assumptum illud *Sacrum*, hinc rectā in cœlum abducuntur. Tu verò nondum exhorrescis talem hanc animam in tam sacrum introducens mysterium. Et hi fortè, aut si qui similes patrum loci extant, occasionem posteritati præbuerunt, curiosius fortasse quæritandi, num vt sumendā in altari, vel ex mensa sacra Domini carnem, ita sumptam in Christi fideli adorare possis? Sic non ita pridè, hoc est, ante paulò plus quadraginta annos, Ioannes Oecolampadius Dominicæ carnis in sacramento absentator, vt sic loquar, post Zuinglium, & sic adorationis inficiator præcipuus, cōtra hanc argutabatur, *Quamuis* Christi corpus hīc adesse diceremus, nec integrum adhuc vt adoratio doceatur. Sicut enim viros sanctos Deum habentes cordium suorū hospitem nō adoramus, ita multò minus panem sacratum, nisi fortè ita deliramus, vt felicius panī coniunctū corpus Christi dicamus, quā prophetis spiritum sanctum. Cui tum ita respondebat D. Ioannes Fischerus Roffensis in *Lib. 3. ca. 5.* Anglia Episcopus, nemo nouit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est. *1. Cor. 2.* *Quamobrè* nec certò scire desiquoquam alio possumus, an Christum gerat in suo pectore, nisi fortè per reuelationem id cuius innotuerit. Cæterum per verba Christi ritè prolata quisque certus esse poterit Christum in sacramento præsentem esse. Quare tutò licebit eum sub sacramento adorare. Nec enim adoramus externam panis & vini speciem: sed Christum subviriūque specie. Et si de quoquā certi fuerimus, quòd Christum haberet in pectore, quid prohiberet, nō hominem dico, sed Christum in eo adorare? Paulo aliter ante hodiernū schisma Gabriel Biel, diligens sanè Theologus, quā scholasticā vocant, rhapsodus, ante sumptionē à sumete adorandū, post gratiarū actionibus pro accepto beneficio vacādum. Vbi cunq; autem creditur esse, ibi venerandum & intus in anima, licet non exterius in opere, adorandū, maximè dū nō constat quādiu sit in homine, *Super cano-*
nem lectio-
ne 8, G

sacramentaliter scilicet (de hoc enim illic agitur) & sic ve-
 rē Christi corpus. Hoc autem vel argumentum vel cauil-
 lum totidem verbis legitur in scripto Vvaldensium. Licet
Vvaldenses animaduertant, quæ hīc adorantur, ad tempus esse vt in
de quibus sacramento, sic & in homine, vtique sacramentaliter,
suo post loco quod quia quandiu in fumente, incertum est, nec regula-
 riter, nec ordinariē in fumente sumpta solent adorari.
 Alioqui nihil vetat, quin cū alias semper, tū verò quo
 die cibum hunc non corde tantū, sed ore quoque sum-
 psimus, & tantum hospitem corpore quoque, nedum
 spiritu, circumferimus, maiore nos inuicem honore præ-
 ueniamus, & alius alij præeamus. Est alia diuersitatis hu-
 ius ratio, quam me docuit magister & præceptor meus
 D. Ioannes Benedictus, magnum non ita nuper ordinis
1. Cor. 6. Theologici & Dominicani ornamentum. Maius scilicet
Rom. 12. Idololatriæ, siquidem Christus sic in homine adoraretur
 D. Ioan. Benedictus
Benedictus latria (de hoc enim honoris genere hīc agitur) periculū.
Dominica- Cū enim homo per se rationis ac proinde virtutis ca-
mus. pax sit vt subiectum, sit autem honor præmium virtutis,
 suo itaque honore homo dignus sit, signa verò sacra nō
 per se, sed propter res tantū quas figurant & exhibent,
 sūt veneranda, periculi tantū non est vt in elementis,
 vt alioqui & sine Dei verbo egenis, infirmis, & mortuis,
 ita verbi eiusdem accessu diuinis & viuificis, idololatriam
 committamus, quā si homines peculiari hoc honore
 propter sumptum sacramentaliter, & sic aliquādiu, Chri-
 stum in eis inhabitantem prosequeremur. Sic enim ho-
 mines paulatim Deos esse putaremus. Atque interim va-
 leat hæc tum dissimilitudo, tum ratio, donec melior oc-
 currat. Hīc mihi in mentem venit alicuius apud Plato-
 nem similis non huic prorsus dissimilis, qui mysteriis, in-
 quit, nuper non initiatus est, sed potius deprauatus, non
 citò hinc illuc ad ipsum pulchrum excitatur, sed quan-
 dam magis eius similitudinem. Ideoque non veneratur,
 dum aspicit, sed quadrupedum instar voluptati deditur,
 petulanter aggredi & atrectare nititur, nec timet, nec e-
 rubescit. Sacris verò expiatus, & aliquando plurima con-
 templatus, siquando vultum diuina forma præditum, de-
 corum, & ipsam aptè pulchritudinem imitatum videt,

In Phedro,
sive de Pul-
chro.

primū quidem hortet, metusque vetus aliquis in eum
 reuoluitur: post inspiciens, tanquam Deum colit: ac nisi
 vereretur vehementis insaniam crimen, sacra amaris non
 aliter quam Dei statuam faceret. Hæc ille. Sed de hoc for-
 tē plus satis. Ad Angelicam igitur in his mysteriis reue-
 rentiam nobis redeuntibus, occurrit locus D. Bernardi,
 sic contra indignè communicantes meritò indignantis,
 cum multis in Deum atque proximos vitiis, quasi gens
 quæ iustitiam fecerit, accedunt liberè ad Ecclesiam, psal-
 lunt cum aliis, sed non spiritu, neque mente: orationis
 tempore nescio quas ineptias meditantur, & ne ipso
 quidem tremendo angelis participare verentur Domini-
 ci corporis sacramento. Nos verò qui nondum in para-
 disum rapi meruimus, Christi interim carne pascamur,
 mysteria veneremur, exempla sectemur, fidem seruemus
 &c. Rectè igitur tantò antè Alexander Papa I. idem &
 martyr sanctissimus, ita & assumit & colligit de rerum
 harum tum sanctitate, tum cultu, nihil in sacrificiis ma-
 ius esse potest quam corpus & sanguis Christi, nec vlla
 est oblatio hac potior, sed ea omnes præcellit. Quæ pu-
 ra conscientia Domino offerenda est, & pura mente su-
 menda, atque ab omnibus veneranda. Et sicut cæteris est
 potior, ita potiùs excoli atque venerari debet. Rectè tan-
 tò post Honorius III. & nihil ab omni retrò Ecclesia
 Græca & Latina alienum, vt dum siue in sacris eleuatur
 hostia salutaris, siue defertur ad infirmum, populus se re-
 uerenter inclinet. Deferat autem eam presbyter ac refe-
 rat habitu decenti, mundo velamine, manifestè ac ho-
 norificè cum omni timore ac reuerentia. Quæ est prima
 & vltima Pontificum Romanorum hac de re sanctio,
 nisi quod inter Præfationes, quarum ferunt autorem
 fuisse Gelasium I. in quadam, quæ est, vel potius fuit, o-
 ctava de Tempore, sic legimus. Et sursum cordibus ere-
 ctis diuinum adorare mysterium, vt quod magno Dei
 munere geritur, magnis Ecclesiæ gaudiis celebretur.

*Serm. cōtra
 vitium in-
 gratitudinis*

*Epist. I. Et
 de cons. dist.
 2. c. Nihil.*

*Extra. d.
 celebr. mes-
 sar. c. Sane.*

*Suis quoque signis, nedum signatis rebus honor
 semper fuit, atque cultus.*

CAP. VII.